

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota.
Kiadóhivatal:
Aradi Nyomda Vállalat
Kölcsev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)
Működőcím: Közlöny, Arad
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

★ Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. ★

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 960 Lej
Fél évre ... 480 Lej
Negyed évre ... 240 Lej
Havonta ... 80 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes száma 5 lej
vasárnap 6 lej
Bucarestben 10 lej

Meghalt a király.

A gyász, a fájdalom jaj-szava sikolt keresztül Románia területén, köny pereg az embertömegek megtört szeméből és a szomorúság lett urrá a nagy hegyek alján, a kék tenger partján, a hömpölygő folyók mentén, a rónákon, a falvakban és városokban.

Meghalt a király!

Milliók szívéből kel ki a szomorúság sóhaja és milliók szívében dobban meg a szenvedés; zokogás tör ki az ajkak közül, mert I. Ferdinand király szíve megszünt dobogni; nem áraszt többé maga körül szeretetet és jószágot. A szeretet, a bölcsesség, a jószág és népének igazsága volt ő. Király volt, aki királyi hivatást töltött be; atyja, aggódó és törhetetlen hittel, akarattal, erővel megáldott gondozója, gyámja, nevelője volt népének.

I. Ferdinand király mindent átfogó, szeretettől áradó szíve kihűlt. látó szemei örökre lecsukódtak és a gondolatokat szavakba öntő mosolygó ajkai elnémultak. Az volt a küldetése, azért harcolt, hogy örömet, boldogságot lásson szeretszét. Igyekezett áthidalni a viszálykodók közötti ellentéteket és szeretetet, boldogságot akart osztani mindenkinek; azt akarta, hogy országában ne legyen bánat, gond és fájdalom. Megértésért harcolt, népének egymás közötti megértéséért. Azt kívánta, hogy minden nép és minden ember, aki az ő országának határai között él, át legyen hatva a béke szent ígétől

és a szeretet világokat építő és mindent romboló tettnek, vagy eszmének ellentálló elve kapcsolja össze Románia népét.

A lángoló szív kihűlt, az acélos akarat megszünt és a harcoló kezéből kihullott a szeretet és megértés szent fegyvere.

De ezeket a fegyvereket örökségül hagyta népének.

Hallják és lássák azok, akik a gyűlöletet hirdetik, akik gátat vetnek a népek közötti megértésnek, hogy cselekedetükkel nem tartják tiszteletben az elhunyt király örökségét.

„Nyujtsunk baráti jobbot a kisebbségeknek“.

Ezeket a szavakat mondotta I. Ferdinand király tim-

soaral tartózkodása alkalmával. Ezek a szavak is a király hagyományai közé tartoznak.

Hallják és lássák azok, akik ellenségel a rendnek, akik az osztályok közötti ellentéteket akarják kiélezni és akik nem tartják tiszteletben a törvényeket, hogy megszenstelenítenek egy királyi örökséget. Mert a szeretet és megértés szent fegyvere maradt hagyatékul az örök életbe távozó király után és ezzel a fegyverrel kell folytatni azt a harcot, amelyet ő diadalra akart vinni.

A házak tetelén, az uccák során gyászlobogókat lenget a szél. Románia népelel gyászolnak és a fájdalom költözött be az emberek szívébe. Románia minden népének szerető atyja volt a király, aki ezerszeresen átérzte mindenki szenvedését és megpróbáltatását.

A véres háboru martirrá és hőssé avatta őt. Hatványozottan érezte a véres évek minden fájdalmát. Ember volt, akinek fájtak a sebek, amiket népének ifjai kaptak és fájtak azok is, amiket adniok kellett. Minden csepp kiottott vér mérhetetlen fájdalmat jelentett számára.

Martír és hős volt; szenvedéssel tele, halálos betegségének hőse és martírja. Tudta ő, hogy évek óta magában hordja a kegyetlen betegség csirált. Tudta, hogy leküzdhetetlenül, ellenállhatatlanul győzedelmeskedik fölötté a királyoknál is nagyobb ur; a halál. De ő hőiesen küzdött népének jólétéért, addig, amíg a halállal

vívott nagy, rettenetes párharcban ki nem hullott kezéből a fegyver.

Diszes ravatalon, virágerdő között nyugszik a halott király. Az ország népének fájó sóhaja száll a ravatal felé, milliók könnyeznek, mert meghalt a jogot, igazságot és megértést hirdető király. De az eszma, amelynek életét szentelte, megmaradt, ezt kell hirdetniök az utánaélvőknek, azt az utat kell járniök az ország sorsát intézőknek, amely a békét, szeretetet, rendet, megértést szerető és hirdető király mutatott meg nemes szíve utolsó dobbanásáig ... Gyászol az ország ...

Meghalt a király ...

I. Ferdinánd király szerda hajnalban meghalt.

Nagy-Románia első uralkodója hajnalban, közel egy esztendő szenvedés után örök álmra hunyta le szemét. — A király utolsó szava. — Gyógyíthatatlan betegség diadalmaskodott az uralkodón. — Aradváros gyásza. — Georgescu prefektus felhívása. E hét szombatján temetik az elhunyt uralkodót. — A minisztertanács proklamációja. Katonai hűség eskü az új királynak. — A nemzetgyűlés ünnepelte I. Mihály királyt, akit megáldott a metropolita. — A hármás régenstanács letette az esküt, s átvette a királyi hatalom gyakorlását.

Döbbenetesem gyászos, fájdalmasan síró hang szárnyal át az egész országon. Tompán kong a halálharang, egy nemzet gyászát hirdeti: az Urnak kifürkészhetetlen végzése hosszú, közel egy esztendei súlyos szenvedés után kioltotta Első Ferdinánd, Nagyrománia első királyának életét. Milliányi tömegek hő imája, a szeretet, a ragaszkodás ölelő karja sem tartotta meg őt: Románia újjáalkotója távozott. Első Ferdinánd az összes románok első uralkodója mára virradó hajnalon sinaiai királyi kasztyából átköltözött a történelembe...

Neve már a múlté, de áldásos politikája belejár a jövőbe. Roskadozó trónust, kulturálatlan országot örökölt, azonban alig egy évtizedes munka után biztos uralkodói stánumot, erős országot s művelt nemzetet hágy most örökölni. Államát újjászervezte, világtörténelmi művet alkotott. A gondviselés különös kegyelméből élete végén művének diadalát is megáldta... Uralkodói nagyságának történelmi ragyogásához nem kell az idő kerekének forgása. A mulandóságból a nemzet halhatatlan legnagyobbjai közé közvetlenül lép át. Uralkodói erényének tündöklése előtt az egész világ tédet hajtott: fejedelmi szívének atyál melegségét alattvalói rajongó szeretettel viszonozták. Bölcsesége előrelátva az ország viharos jövőjét, a nemzet erejének gyarapítása főgondja volt...

A magánéletben nemes egyszerűséggel, szerényen élt, mint bármely szegény „táran”-ja a népből. Csak a kegyelemben és jótevésben volt igazán királyi. Sokat szenvedett s ezért szeretett a szenvedőkön segíteni. Súlyos betegség méltóságát teljes nyugalommal tűrte és az „Ember” tragédiája hat meg bennünket most, hogy szenvedése bevégeztetett...

Emberül állta a királyi feladatokat. Nemcsak beleszületett az uralkodásba, hanem bele is nevelte magát. A parancsoláson túl dolgozni is tudott s ha nem királyi korona ékesítette volna fejét, akkor is munkabírása magas polcra lendítette volna fel. Életfolyása józanul haladt, mint az igazi művész élete, aki félve a benne lappangó erők nagyságától az egyszerűséghez menekül, hogy csendes nyugalma maradjon az alkotáshoz. Az élet volt a tanítómestere. A könyvek tanait csak a realitás határáig fogadta el. Mint legfőbb Ur az országban mindig belátónak és bölcsnek mutatkozott és a gyeploket nemcsak megszorítanl tudta, hanem szükség esetén meg is oldotta azokat...

Nagyrománia mai államformájának ő a megteremtője. Új alaptörvényeket készítettett s ha erre nem is épült fel mindmáig a politikailag egységes román nemzeti állam, annak nem ő az oka. És királyi egyéniségének robusztus erejét bizonyítja, hogy az egymást követő politikai rombolások közepette is épen állott mindig az ő népszerűsége...

A magyarság szerette őt. Nem! Többet és szebbet állítunk: a magyarság megszerette őt. A szeretet nem olyan kifejező erő, mint a megszeretés. Mi a szenvedéseinken keresztül szerettük meg és ő is a szenvedéseim keresztül jutott el a szívek szeretetébe. Az ősi turáni fajta mély és őszinte részvétellel fordult mindig a szenvedő király felé. Népel igaz szeretettel hajtották meg fejüket az uralkodó előtt. Az aranykorona előtt, meg a töviskorona előtt. Mert mindkettő ott volt a fején... Hosszu, egy esztendő szenvedések és fájdalmak után ma hajnalban örök álmra hunyta le szemét a király.

Az uralkodó halála.

I. Ferdinánd király haláláról szóló jelentéseket bucaresti-i tudósítónk az alábbi táviratokban közli:

(Az Aradt Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) *Ófelsége egészségügyi állapot-*

nak váratlanul történt rosszabbodása a legnagyobb aggodalommal töltötte el a királyi csa-

T A R C A.

I. Ferdinánd, a jó király.

A most elhunyt uralkodó trónralépése. — A kis ország újjáépítése. — A világháború véres napjai. — A béke nagy munkája. — Epizódok a nagy háborúból.

1914. szeptember 27-én gyászbaborult az ország, a sinaiai Peles-kastélyban Románia első királya, I. Carol feküdt a ravatalon. A világ négy táján ekkor már dörögtek az ágyúk s az ég városok és falvak fénye elvilágított a bucaresti-i patriarchátus templomáig, ahol Románia új uralkodója, I. Ferdinánd fejére tették a csillogó aranykoronát. De ezzel a magasztos aktussal, egyszersmind a legsúlyosabb felelősség is nehezkedett az új király vállaira. Nemcsak alattvalóinak, de a világ minden népének a szeme abban a pillanatban a Cotroceni-palota felé irányult. A király azonban hallgatott s hallgatott Bratlanu Ionel akkori kormányelnök is. Carol halottaságán a béke-szó hangoztatásával bucsuzott unokaöccsétől, s az utóddá lett rokon, bár a koronázáskor utolsó csepp véréig románnek vallotta magát, nem sietett eleget tenni a türelmetlenkedők kívánságának; visszaparancsolta a fegyverek felhúzott ravaszait és fenkőlt elődje szellemében kormányozta országát, a mely ekkor csak kis sziget volt a véroceán közepén.

— Demokrácia és kultura! — ez volt az új jelszó, amely a királyi palotában született meg. És egymásután jelentek meg a királyi dekrétumok, I. Ferdinand király iskolákat, tudományos intézeteket alapított, templomokat építtetett és hívó szava az ország minden részében visszhangra talált. Alapítványokat tett és fokozta a tanulni vágyó ifjuság tudásszomját. Saját pénztárából évente sok-sok ezer lej ösztöndíjat utalt ki azok számára, akik a

külföldön akarták magukba szívni a Tudást, hogy aztán itthon terjesszék azt. De közben nem mulasztotta el átszervezni a román hadsereget és egymásun nyertek magasabb rangot azok a katonatisztek, akik érdemeseknek bizonyultak egy modern hadsereg vezetésére. 1915. elején már egy teljesen átforgált, modern állam volt Románia. Minden városban színház, koncertterem, főiskola és ez mind I. Ferdinand király felhívása nyomán létesült.

Ily áldásosan békés napok között érte meg Románia az 1916. nyarat. Ekkor már el volt vetve a kocka, a román hadseregnek a küzdő felek egyik oldalán minden körülmények között be kellett avatkoznia a világháborúba. Bucurestiben egymást érték a diplomáták, de Ferdinand király még ekkor is higgadtan figyelte az eseményeket. Ezért, mint a bomba hatott a hír 1916. augusztus 4-én, hogy a Sinaiában a király elnöklése alatt tartott koronatanács végleg döntött és megízente a hadat a szövetséges központi hatalmaknak. És ekkor megindultak a román katonák a határ felé, amelyen túl véres napok vártak a küzdő felekre. A hadüzenet — s ez történelmi igazság — több kiváló román politikust (Carp, Marghiloman, Constantinescu) aggodással töltött el, de a háború győzelmes eredménye igazolta Ferdinand királyt, aki nemcsak jó hadvezérnek, de kitűnő diplomatának is bizonyult.

Számos megható, kedves epizód maradt fenn Ófelségéről a háború idejéből. Még 1917-ben történt, hogy Texier, a hős román repülőtszáz, a német repülő réme, súlyosan megsebesült. Amikor a király ezt meghallotta, a kórházhoz sietett, hogy saját kezével tűzze fel Texier mellére a „Virtutea Eroilor” vitézségi érmet. A kórházban tudomására hozták, hogy Texier közben meghalt. Ófelsége odament a halotthoz, feltűzte az érmet, majd halkán, meghatottan mondotta:

— Nagyon rosszul esik nekem, hogy így elkéstem. Mélységesen fájjalom, hogy elve-

szítettek. Szerettek volna életben találni, hogy személyesen tolmácsoljam köszönetemet és hazám halálját azért az áldozatért, a melyet mindennap hoztál érettségünk — s könnyekkel szemében, csöndesen, mélyen lesújtva távozott a kórházból.

Szent György napján történt a rabranti hegyek között, hogy a király meglátogatta a csapatokat és sorban kitüntette a hősokeket. Saját kezével nyitotta szét minden egyes hős köpenyét, hogy a vitézségi érmet feltűzze mellére. Az egyik katona segíteni akart s maga kezdte felnyitni kabátját, amiben a király azonban megakadályozta s szeliden így szólt:

— Nem. Hagyjad, majd én. Ti eleget végeztetek eddig és még sok dolgotok van. Ma én segédkezek nektek. Nekem ez jólesik és boldogít.

S ezzel tovább folytatta a dekorálást.

1917. március 25-én a király Botosaniba ment, hogy az ottani tisztiiskola hadgyakorlatát megtekintse. Véletlenül Botosaniban tartózkodott Berthelot francia tábornok is, aki több francia tiszttel megjelent Ófelsége előtt, hogy hódolatát bemutassa. A tisztiiskolában valósággal elcsodálkozott a francia tábornok azon, hogy milyen közvetlenül és atyai jóakarattal beszélget el a király a legfiatalabb hadnaggyal is. Meg is jegyezte hal-kan környezetének, hogy ilyen természetes demokráciával még a francia köztársaságban sem igen találkozni. Ugyanitt történt a következő eset is. Az iskola ünnepélyén az egyik növendék egy erdélyi román költőnek Ófelségéről írt szép versét szavalta el. A növendék: Jon Al. George, oly lelkesen szavalta el a verset, hogy a hallgatók szemébe könny szökött, még a király is könnyezett. A szavalt végeztével percekig néma csend volt, majd Ófelsége lassan felállott, odament a növendékhez, rátette kezét vállára s így szólt: Mit

ldot, valamint az uralkodó beteggyárhoz gyűlt államférfiakat. Az esti órákban azonban még mindenki reménykedett, hogy a katasztrófa mégis elkerülhető lesz, annál is inkább, mert az orvosok is még mindig bizakodtak. A láz azonban fokozatosan emelkedett s az uralkodó két napon át nagyon leromlott egészségi állapota éjjel után válságosra fordult, ugyanannyira, hogy 12 óra 7 perckor felvette a halotti szentséget. Ezután megnyugodni látszott a nagybeteg király, pár percre mély álomba is merült, majd röviddel egy óra előtt telrezzent, szomjuságról panaszkodott. A betegszobában könnyes szemek figyelték minden mozdulatát és remegő izgalom futott át mindenkin, amikor az uralkodó megszólalt. Ekkor egy injekció alkalmazása vált szükségessé, ami után a király ismét megkönnyebbült és újra elszenderedett. Valamivel két óra előtt magas láz

A gyászhir mély részvétet keltett a fővárosban.

Amikor a gyászhir még a kora éjszakai órákban elterjedt Bucurestiben, az uccákon a megilletődött és könnyező emberek ezrei tolongnak és pár perccel belül minden házra kitűzték a fekete lobogót és a reggeli lapok már gyászkeretben jelentek meg. Éjfél 3 órakor Stelian Popescu igazságügyminiszter autón érkezett Sinaia-ba, ahová telefonon hívták és

A király betegsége.

Az elhunyt uralkodó betegsége — mint ismeretes — régebbi keletű már, de csak egy éve, hogy komolyabb stádiumba lépett. A királynak már régebben voltak emésztőszervi bántalmak, azonban pár évvel ezelőtt még csak gondolni sem lehetett arra, hogy ezek a rendszerint muló természetű tünetek a legrettegetőbb betegségnek szomorú előhírnökei. Talál azonban kétségtelenné vált, hogy a király végbélrákban szenved. Az orvosoknak ez a diagnózis viszont nyilvánvalóvá tette azt is, hogy az orvostudomány mai állapota mellett az uralkodó gyógyíthatatlan beteg és legfeljebb arról lehet szó, hogy a betegség rombolásának gyorsaságát, amennyire lehet, az ösz-

akarsz ezért a néhány szép percért, amelyet nekem okoztál?

— Tiszt szeretnék lenni a fronton harcoló 2-ik vadászezrednél!

— Ott leszel — volt a felelet — s harmadnap már ott volt az ujonnan kinevezett fiatal tiszt a véres háború sok borzalmának kellő közepén.

1917. augusztus 6-ika volt. A németek az utolsó nagy támadásra készültek. Tecuciba megérkezett autós Ferdinand király. Grigorescu tábornok, autósparancnok fogadta s jelentette, hogy a hely veszélyes, az ellenséges tüzés állandóan bombázza a várost és annak környékét, kérte a királyt, távozzon biztosabb helyre. Őfelsége azt felelte erre:

— Épen olyan veszélyes rám, mint Önre. Menjünk, nézzük meg, hogy állunk. Beléptek a vezérkar szobájába, ahol az asztalon állott a pontos térkép. Grigorescu tábornok épen a helyzetet magyarázta, amikor óriási robajjal a terem egyik sarka beomlott s nagy por és füst szállott az ég felé. Mindenki megrendült s tekintetével a királyt kereste. Őfelsége teljesen nyugodtan nézte tovább a térképet, könnyedén az asztalra támaszkodva, majd hidegvérűen szólott: Nos? Miért hallgatott el? Folytassa tábornok ur!

A békekötés után azonban még nagyobb feladat hárult Ferdinand királyra. Egy háromszorosára megnagyobbodott országnak, amely két évszázados hadviselést élt át, valóban olyan uralkodóra volt szüksége, mint Ferdinand király. Amilyen erős, hitében megtanoríthatatlan uralkodónak bizonyult a súlyos naphatás, olyan alapos hozzáértéssel és jóindulattal látott hozzá Nagyrománia viszonyainak rendbehozására. Segítette ebben az egyesült románság, amely lelkében örökre emléket állított a minden románok első királyának, I. Ferdinandnak, akit már életében „Ferdinand bunul roman” (Ferdinand, a jó román) melléknévvel tisztelték meg a román nép.

lépett fel, a nagybeteg uralkodó fájdalmasan nyögve akart felülni ágyában, ami meglepő könnyen sikerült is s ez új reményt öltött a szívekbe. Két óra után 10 perccel azonban már lassú agónia következett be és pontosan két óra 15 perckor beállott a halál. Őfelsége arcán elsimultak a fájdalom elbidezte ráncok, vonásai megengyhültek és a kibékült megbocsátás derűje hagyott a halott uralkodó arcára. Csodálatos azonban, hogy Őfelsége az utolsó pillanatokig eszméletlenül volt s alig hallható szavakat suttogott és bucsuzást intett felséges családjára. A könnyörtelen halál bekövetkezésekor Maria királyné, Mariora jugoszláv királyné, Erzsébet görög exkirályné, Mihály trónörökös, Miklós királyi herceg és Ileana királyi hercegnő álltak körül a király betegágyát.

nyomban intézkedett a királyi hatalom átvételének, illetve gyakorlásának tekintetében. Ettől kezdve ugyiszólván percenként robognak a Pales-kastély elé az automobilkok, amelyek a minisztereket, nevesebb politikusokat, magasrangú katonatiszteket és a diplomáciai testület tagjait hozzák, akik részvételt veszik körül Őfelsége halottaságát.

szes rendelkezésre álló eszközökkel lassítsák.

Emberfeletti harc a gyógyíthatatlan kórral.

Meg kell állapítani, hogy az orvosok ezen a téren elkövettek mindent, mert szinte csodával határos az, hogy az uralkodó ezzel a rendkívül súlyos betegséggel empy ideig is élte, meggyógyítani azonban Európa valamennyi nagynevű professzorának együttes erőfeszítése sem tudta az uralkodót, mert hiszen a rák ma még — sajnos — a gyógyíthatatlan betegségek sorába tartozik. Az uralkodó állapota fokozatosan rosszabbodott, úgy, hogy el kellett hívni betegágyához Hartmann francia professzort és Sluys tanárt. A kiváló orvostanárók műtétei csakhamar javítottak is a beteg helyzetén, az uralkodó ismét magához tért. Hogy a javulás még eredményesebb legyen, Belgiumi rádiumot hoztak az uralkodónak, aki kurát tartott, ami annyira helyreállította, hogy még a pesszimista orvosok is azt kezdték hinni, hogy valami különleges esetről van szó és a király teljesen felgyógyul.

Az utolsó három hónap.

Ekkor volt szó arról, hogy Őfelsége külföldre utazik utókurára, egészségének végleges helyreállítása céljából. Már ki is volt tűzve az elutazás napja, az ország lakosságának lelke fölül elvonult az állandó aggodalom sötét fellege, mindenki örömmel látta, hogy a koronás király túl van a veszélyen. Ez az öröm azonban — sajnos — korai volt. Amilyen gyorsan javult a király állapota, olyan gyorsan rosszabbodott és ezelőtt három hónappal többiben egész komoly formában terjedt el a híre annak, hogy a katasztrófa bekövetkezett. Boldogan lélezett fel mindenki, amikor kiderült, hogy ezek a vész hírek nem felelnek meg a valóságnak és az uralkodó él. De a lelkek mélyén most már ott élt a szomorú valóság tudata, hogy a nagybeteg király élettartama legfeljebb pár hónap lehet már. Közben azonban újból a javulás jelei mutatkoztak a királyi betegben, de ezek már nem voltak oly erős hatásúak, mint a rádiumkezelés elején. Az uralkodó állan-

Az elhunyt király végrendelete.

Stelian Popescu igazságügyminiszter ma reggel a szokásos formák szerint megszerkesztette a király elhunytáról szóló okiratot. Beavatott körökből eredő pontos értesülés szerint Ferdinand király néhány nappal ezelőtt Bratianu Ionel miniszterelnökhez levelet intézett, amelyet a bucaresti-i lapok értesülése szerint, legközelebb nyilvánosságra hoznak. Az uydari minisztérium közli, hogy Sándor jugoszláv királyt táviratilag Bucurestibe

dőn fogyott és hiába szállították el Scorobistébe, majd innen Sinaia-ba, a kikerülhetetlen, fájdalmas vég egyre bizonyosabbá vált. Ma hajnalban aztán bekövetkezett a tragédia és az aradi prefekturára is megérkezett az a le-sújtó, egyben azonban történelmi jelentőségű távirat, amely tudtul adta az országnak, hogy a hön szeretett uralkodó, I. Ferdinand király ma reggel 2 óra 15 perckor hosszas szenvedés után örök álomra hunyta le szemét.

Hivatalos jelentés a király utolsó perceiről.

Ferdinand király halála éjjel 2 óra 15 perckor következett be fájdalom nélkül. Az uralkodó betegágyánál Maria királyné, Erzsébet és Mariora királynék, Mihály trónörökös, Miklós királyi herceg és Erzsébet anyakirályné és Ileana hercegnő virrasztottak. Manulea dr. uydari orvos fél kettőkor közölte a királyi család tagjaival, hogy a vég közeledik. Ferdinand király haláláról a következő hivatalos jelentést adták ki:

A korábban kiállott betegség és a kedden jelentkezett tüdőgyulladás következtében, a beteg állapota mindinkább rosszabbodott. Étvágytalanság, vándorosság és lélegzési nehézségek súlyosították a helyzetet és kollaktist idéztek elő, melynek következtében a Felség ma éjjel 2 óra 15 perckor elhunyt. Maria királyné karjai között, Manulea dr. uydari orvos jelenlétében. A király, az utolsó pillanatig teljes öntudatánál volt és halála fájdalom nélkül következett be. Utolsó szavai, amelyeket Maria királynéhoz intézett, így szóltak:

— Nagyon fáradtnak érzem magam.

Ezután a vég néhány pillanat múlva beállott.

Maria királyné az elhunyt uralkodó holtteste mellett maradt.

Az Adeverul a király betegségről közli, hogy hétfőn délelőtt a Felség állapota igen súlyos és aggodalmat keltő volt, úgy, hogy Miklós királyi herceget, aki Constantaba utazott, utközben visszahívták. Hétfőn este azonban javulás állott be, amely reményre adott okot. A hétfőről keddre virradó éjszakát a király, nyugodtan, alva töltötte el, reggel üdén, jókedvűen kelt fel és ami a legutóbbi időben egészen szokatlan volt, azonnal reggelit kért, majd audiencián fogdta a miniszterelnököket. Környezete ekkor már azt hitte, hogy a krízis elmúlt és a király részére ismét berendezték a palota előtti sátrat. A remény azonban sajnos nem vált valóra; rövidesen újabb gyengeségi roham jelentkezett, amiből az orvosok megálla-pították, hogy nincsen többé remény. Éjjel fél egy órakor kisebb enyhülés után, beállott az agónia, amely a fájdalom nélküli halálhoz vezetett. Az uralkodó hőiesen szenvedte végig súlyos betegségének fájdalmait, amelyeket igyekezett a családja előtt mindég eltitkolni. Az elhunytat a Pelisor-kastélyban ravatalozták fel ideiglenesen.

Maria királyné nem akar eltávozni férje holtteste mellől, ezért nem vett részt a régenség ünnepélyes eskütételén, hanem Sinaia-ban maradt.

hívták, de egyben közli azt is, hogy az elhunyt király végrendeletét ma este hozzák nyilvánosságra.

Mosó delinek divatmintákban
39.— lejtől, garantált szintartó
Vándor divatruházban
Strada Motianu

Dupla széles Mille felura mintás grenadin a legújabb mintákkal 98.— lejtől

Vándornál!

Kedves jelenet volt, a király is elmosolyodott és úgy ment tovább a hölgyek közé. A pályaudvar előtti hatalmas tömeg éljenzése meglepte Öfelségét. A levegőben repülőgépek keringtek, a zenekar a királyhimnuszot játszotta és közben előgördült a hatalmas udvari autó. A király felszállt Bratianuval és a székesgyházba hajtatott, amely előtt óriási tömeg üdvözölte lelkesen az uralkodót. Az akkor még élő Papp I. János püspök üdvözölte itt I. Ferdinándot, amiután bevonultak a templomba, ahol ünnepélyes Tedeumot pontifikált a püspök.

Tizenegy óraker a király kíséretével autón kiment az Astra gyárba, ahol a vezetés fogadta. Megtekintette a gyárat, majd a büfében megtízoraizott és átment a textilgyár meglátogatására. Tizenkét órára a Kulturpalotába lassan összegyűlt az udvari ebédre meghívott vendégsereg. Hatalmas hurra kiáltások fogadják a Bratianu miniszterelnök és Vaitoianu tábornok közlekedésiügyi miniszter kíséretében belépő uralkodót, aki fiatalos, ruganyos léptekkel halad az aszfalt felé. Jobbján a miniszterelnök ül, balján a közlekedésiügyi miniszter. A királlyal szemközt Arad főpolgármestere. A menü kitűnő, a felszolgálás elsőrendű, a második sütnél pedig feláll dr. Roba és határos rövid beszédben köszönti fel a királyt. Öfelsége azonnal válaszolt a pohárköszöntőre,

I. Ferdinand élete és uralkodása.

A Mindenható kifürkészhetetlen akaratából aránylag fiatalon távozott az élők sorából I. Ferdinand, Románia dicsőségesen uralkodó királya, aki nem teljes tizenhárom esztendőt töltött az ország trónján. Az elhunyt uralkodó egy hónap múlva töltötte volna be 62-ik életévét. Nagy-Románia első királyának életútját, gyermekkorát, ifjuságát, trónörökössé avatását, trónralépését — tömör összefoglalásban — az alábbiakban adjuk:

A király születése.

Őszeb hajló nyári éjszakán, 1865. augusztus 24-én, a Hohenzollern-Sigmaringen hercegi családnak, a német Duna legfelsőbb folyásánál épült, évszázados várkastélyában született Hohenzollern-Sigmaringen Ferdinand herceg. Az ősi bástyán megdördültek az ágyuk s az üdvölvések a Schwartz-hegység erdőségeitől százszorosan visszhangozva adták tudtul az örömhirt. Császárok és királyok, fejedelmek és főhercegek, köztársasági elnökök és királyi hercegek, grófok, bárók és zászlósurak üdvözlő táviratai özönlöttek ezen a napon a Hohenzollern-Sigmaringen várkastélyba és a boldog apa, Hohenzollern Leopold herceg és a boldog anya, Coburgi Antónia hercegasszony, Pedro portugál király leánya, boldogan fogadták az egész világ főurainak szerencsekívánatait. A vadregényes várkastély falai között, a szabad természet ölen, mezei virágok, évszázados fák árnyékában, pillangós csalikok és sebés folyású csermelyek közelségében lélegzett első a sápadt arcu hercegi kisdud. Bölcsője körül egy boldogabb világ boldog emberei sereglettek össze s földesurukra büszke bajor parasztok mezei virágokból font koszorút és csokrot nyújtottak át Leopold hercegnek, aki a nép egyszerű ajándékát a kis herceg bölcsőjébe tette, aki sokáig meg is őrizte a hervadt szirmokat. Kizárólag Antonia hercegasszony nevelésében töltötte be életének első éveit a gyermek-herceg. Antonia hercegasszony buzgó katolikus volt, kitűnően festett és kézimunkázott, s a keresztény hitet és a művészet iránt való rajongást nevelte gyermeke lelkébe is. Leopold herceg ugyancsak buzgó katolikus, amellet puritán jellemű, erős kezű katonáember volt és a kis herceg nevelését is ebben a szellemben irányította.

Kitűnő tanuló volt az ifju herceg.

Amikor Ferdinand herceg öt esztendő lett, Gröbels udvari tanító nevelése alá került, majd egy év után a düsseldorfi gim-

kiemelve, hogy nagyon jól esett neki mindaz, ami Aradon látott, megköszönte a nagy szeretetet, amivel fogadták és poharát Aradváros és vidéke fejlődésére emelte. Dörgő hurra fogadta a beszédet, majd a katonazenekar indulót kezdett játszani.

Ebéd után a király a várba autózott, megtekintette a kórházat, majd autóból szállva a liceumot látogatta meg. Ezután ismét a Kulturpalota elé hajtott, ahol már összegyűltek a vendégek az ótórai teára. A teadélután egészen feszelen hangulatban folyt le és a király fértéve minden etikettet, barátságosan eldiskurált mindenkivel. Az összes aradi nőegyletek vezetőivel hosszasan elbeszélgetett. Jac Jenőnél több ízben érdeklődött művészi dolgok felől és mikor látta, hogy a bájos, fiatal asszony csak törli a román nyelvet, így szólt hozzá németül:

— Talán beszélgetnék inkább németül, miután az a nyelv mégis könnyebb önnek.

Jacné aztán német nyelven társalgott az uralkodóval.

A kisebbségek reprezentánsaival is beszélgetett a király. Mikor Weissenburger Nándort arról kérdezte meg, hogy a németiség elégedett-e helyzetével, a vezérigazgató azt találta mondani:

— Igen, csak az ígéretek nagy része nem lett még beváltva.

— Ez csak provizórikus — felelte a király — Mindennek megjön a maga ideje.

Félhét óraker távozott a király a teáról és 7 óraker az udvari vonat elindult Timisoara felé. Vitte a királyt Aradról.

1923. november 10. Szombat.

Drága emlék, amely hajványan csillog át a nagy gyász fekete fátyolán.

náziumba iratták be, ahol nyolc esztendőn keresztül első tanulója volt az intézetnek. Magas növésű, izmos testalkatu, de állandóan vérszegény volt az ifju herceg, amiért aztán visszakerült szülei várkastélyába, ahol vadászgatással, sok mozgással töltötte idejét, majd egy év után ismét makkegészségesen, fizikailag és szellemiekben megerősödve tért vissza Düsseldorfba, ahol 1885. júliusában teljesen érettségizett. Közvetlenül az érettségi után érte aztán a kitüntetés, hogy a porosz császár gárdahadnaggyá nevezte ki. Egyszerű ruhát öltve, katonaiskolába, ezzel egyidőben azonban előbb a tübingeni, majd a lipcsei egyetemre iratkozott be, ahol világhíres professzorok, többek között Wundt, a filozófia, Kupler, hittörténelem, Maurenbrecher és Schonberg, a gazdaságpolitika, von Maritz, a közjog, Wach, a büntetőjog, Friedberg, a kánonjog és Romelni, a statisztika tanára ismertették meg a felsőbb tudományokkal az ifju herceget, aki különös fogékonyságot árult el.

Ahogy Ferdinand megismerte az Életet.

Ebben az időben kezdtek tért hódítani Treitschke és Nietzsche tanai, amelyek azonban semmi hatással nem voltak Ferdinand hercegre, aki különben igen visszavonult életet élt, szerette a magányt és lehetőleg elkerült minden ünnepeltetést, csak a német nemzeti felvonulásokon vett részt. Nagy szerepe volt a német egyetemi diákegyesületek nemzeti szellemben való megszervezésében és vezetésében s az ezen és a tanuláson kívül még maradt szabad idejét festegetéssel töltötte, ami méltán elismerést és tiszteletet eredményezett számára még az akkori ismeretebb nevű festőművészek részéről is. Szerény volt, mint egy leány, de erős fizikumú, mint egy római gladiátor. Egyetemi és katonai bajtársainak többször nagyobb összegeket ajánlott fel, ha birkózásban legyőzik. Ez azonban soha egynek sem sikerült. A szabad mozgás természetesen nagyban kimélyítette fogékonyságát és megacélozta ítélőképességét. Nem kapott a szó szoros értelmében vett otthoni nevelést, nyilvános iskolába iratták, ahol vásott polgári gyerekek csintalankodtak vele. Ezért aztán korán megismerte az életet, még mint egészen ifju ember, tudta, hogy mennyi a való és mennyi a pöz egy-egy ember külső jellemében. Nagypapja, Antal Károly herceg mondotta egy ízben az ifju hercegnek, amikor egész esztendőre kapott zsebpénzét hiánytalanul vissza akarta adni:

— Nem elég, hogy hercegnek szülessünk, dolgoznotok, alkotnotok is kell, hogy megérdemljük a hercegi címet. — És a fiatal herceg megfogadta a nagyatyai tanácsot s mert arra fenséges szülei is kérték, zsebpénzét ezután szórakozásra, a polgári mulatóhelyek környezetének megismerésére, könyvek és fogyverek vásárlására fordította, de nem egyszer segélyezte nagyobb összegekkel diáktársait is, akik hozzá fordultak.

A herceg első látogatása Romániában.

Ferdinand herceg 16 esztendő volt, amikor atyja, Leopold herceg, a későbbi I. Károly román királlyal kiviták Románia függetlenségét. Ezután öt évvel később ismét ellátogatott Romániába Leopold herceg, ekkor azonban magával hozta két fiát, Károly és Ferdinand hercegeket is, akiknek nem kis részük volt Románia függetlenségének a külföldi udvarok előtt való elismertetésében. A fenséges vendégeket nagy ünnepségekkel fogadták Sinaiban, ahol a Peles-kastélyban több hetet töltöttek állandó ünnepeltetés között. Ez a pár hét aztán döntő befolyású volt a fiatal, 21 éves hercegre. Az országban való rövid tartózkodása alatt annyira megnyerte a román népet, hogy amikor 1886. november 14-én I. Károly király a 3-ik gyalogezred tulajdonosává nevezte ki, leköszönt a porosz hadseregben viselt rangjáról és mint főhadnagy a román hadseregbe lépett át.

Ferdinand herceg Románia trónörököse lesz.

I. Károlynak nem volt egyenes leszármazottja a román trón öröklésére, mert leánya, Mária hercegnő még 3 éves korában (1873.) elhunyt. Ennek következtében aztán az 1880-iki alkotmány értelmében I. Károly közvetlen rokonai közül kellett valakit kiszemelni. Ekkor Leopold hercegre, I. Károly testvérbátyjára esett a választás, a herceg azonban 1880. november 22-én leköszönt az öröklésről, de a maga helyébe egyik fiát ajánlja trónörökösnek. Ezt az elhatározást hosszas tárgyalások előzték meg a Hohenzollern-Sigmaringen tagjai, valamint I. Károly király és kormány között, míg aztán 1880. november 21-én Sigmaringenben létre jött a megegyezés, amely szerint, ha I. Károly fi-utód nélkül hunyna el, a román trónon a Hohenzollern-család Sigmaringen ágának legidősebb tagja fogja követni. Ezt a megegyezést már előzőleg 1880. nov. 15-én a román nép akaratával egyezőnek nyilvánította a román törvényhozás, minek következtében Hohenzollern-Sigmaringen Vilmos herceget, I. Károly öccsét nyilvánították trónörökösnek.

Vilmos herceg azonban rövidesen: 1880. december 20-án, a hercegi család németországi érdekeinek megvédésére való hivatkozással lemond a trónöröklés jogáról és a maga helyébe Ferdinand herceget ajánlja, mint legméltóbbat a román trónra. Ezt a megoldást 1889. március 14-én a szenátus a legnagyobb örömmel fogadta el és az utána következett koronatanács Ferdinand herceget kiáltotta ki a román trón várományosává, királyi fenség és Románia hercege címmel. Ferdinand herceg készséggel fogadta el a román nép impozáns módon történt bizalmának megnyilatkozását és 1889. március 27-én Cannesból keltezett levelében köszöni meg a szenátus iránta tanúsított bizalmát és tiszteletét és hűséget fogadott arra nézve, hogy Románia és népének érdekeit mindenkor, akár élete feláldozásával is kész megvédeni.

Az új trónörökös diadalmenete román földön.

1889. április havában jött ismét az országba Ferdinand herceg. A határt Varcoviánál lépte át és Olténián, Muntenián keresztül az örömmámorban uszó falvak népei diszkisréte mellett, állandó ünneplés közben érkezett Bucurestiig, ahol I. Károly király, Erzsébet királyné, a kormány tagjai és a klérus fogadták. Nagy lelkesedést keltett, mikor Ferdinand herceg a hozzá intézett üdvözlésekre tökéletes

Sámsón

arissabónál új Neuman-ház.

Készült férfiruhák a legelegánsabbak.

Szövetnagyraktár. 1027

románsággal válaszolt. Az ifju herceg ugyanis V. D. Paun tanár segítségével nem egészen egy esztendő alatt tökéletesen elsajátította a román nyelvet, amelyet halála napjáig a legszelbben beszélt a királyi ház tagjai közül. Hogy milyen lelkes és osztatlanul meleg fogadtatásban volt része az ifju trónörökösnek, bizonyítja I. Károly királynak I. Ascar *Catargiu* akkori miniszterelnökhöz intézett levele, melyben a legnagyobb elragadtatással emlékszik meg a kormány, és a nép szeretetéről, mellyel trónörökösüket, unokaöccsét fogadták Bucarestben.

A következő év május 9-én a 24 éves trónörökös, mint jogszertinti szenátor kapcsolódott be egészen a román állam vezetésébe és a román belpolitikai irányításába. 1890. március 16-án már tagjává választotta a Román Akadémia, amelynek mindenkor munkás tagja volt. Ettől az időtől kezdve neve végleg összeforrott a román nemzeti kultúra és a nemzeti szellem újjászületésével, amelynek mindenkor a legteljesebb istápolója volt.

A trónörökös házassága.

A trónörökös komoly és értékes munkálkodása nemcsak az országban, de a külföldi udvarok előtt is elismerést és tiszteletet vívott ki az ifju herceg iránt akit az 1892. évben történt külföldi utazásai során kitüntető szívesseggel fogadták a királyi udvarokban. Ennek az utazásnak a célját eleinte mély titok fedte, rövidesen azonban kikapart a hír, hogy a trónörökös háztűznézőben járt a külföldi udvaroknál. Pár napra aztán, hogy a trónörökös hazaérkezett, hivatalosan is megerősítették a hírt és a szenátus ülésén maga a trónörökös jelentette be, hogy a trón és dinasztia érdekében nősülni szándékoszik és Európa egyik legnagyobb uralkodójának, Viktoria angol királynőnek unokáját, Edinburgi Alfréd herceg leányát, Mária angol királyi hercegnőt kívánja hitvesül tenni. Mivel ehhez V. György angol király is beleegyezését adta, 1892. májusában Londonban megtörtént a hivatalos eljegyzés, amelyet rövidesen, még azon év december 29-én követett az esküvő is, amely fényes ünnepségek közben, az angol királyi és német császári pár részvételével ment végbe a sigmaringeni várkastélyban. A trónörökös esküvőjét a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a román nép, de határtalan volt a legnagyobb szeretetnek és lelkesedésnek az a spontán megnyilvánulása is, amellyel a trónörökös ifju nejét az országba való érkezésekor a román nép körülvette. Az ifju pár hivatalos fogadtatása 1893. január 23-án ment végbe a Bucarestinek azóta sem volt olyan örömnapija, mint az volt. Cosbuc, a román nemzet akkori legnagyobb költője, a *Timpu* című lapban 12 szakos versben üdvözölte a trónörökös-párt. Másnap az ország minden megyéjéből érkezett egy-egy ifju mátkapár tartotta esküvőjét a királyi lénségek jelenlétével, akik az ifju párok násznagyságát vállalták s a menyasszonyok egyenként 500 lej hozományt kaptak a trónörökös-pártól. De aláírást kaptak ezen a napon a szegények is és közöttük 15.000 lejt osztott szét az ifju Mária hercegnő, aki már az első napon tervbe vett több jótékony megalapítást és azon keresztül a szegények és elhagyatottak istápolását. Ebben a törekvésében nagy segítségére volt ifju férje, Ferdinánd trónörökös is, aki keresztényi cselekedeteivel ugyszólván a nép második atyja lett.

A trónörökös pár gyermekei.

A trónörökös pár boldog házasságának már az első évét megáldotta gyermekkel a Mindenható Károly herceg, a későbbi trónörökös, 1893. október 3-án, anyjának, Mária hercegnőnek születése napján született és az alkotmány alapján a görög-keleti egyház keresztiségében és az ortodox vallás nevelésében részesült. A trónörökös pár többi gyermekei, Erzsébet hercegnő (jelenlegi görög királyné) 1894 november 19-én, Mariora hercegnő (a jelenlegi szerb királyné) 1899. december 27-én, Miklós herceg 1903. augusztus 5-én, Ileana hercegnő 1908. december 23-án és Mircea herceg 1912. december 21-én született. Ez utóbbi négy esztendőskorában, 1916. október 29-én elhalálozott.

A trónörökös Románia Kisebbségében.

Közben az esztendők a fiatal trónörökösre nézve állandó munkássággal teltek el. Nagybátyja, I. Károly király oldalán mindenütt megjelent ahol manifesztálni kellett az uralkodó és a

nép összetartozottságát, minden kulturális és nemzeti mozgalomban vezető szerepet vitt. Felhívásaira mindenkor megmozdult az ország, egyellen szavára különféle kulturális intézetek és jótékonyági intézmények létesültek. 1912-13. években az egyetemre is elfért Ferdinánd trónörökös, ahol Jorga előadásait hallgatta a román történelemből. A román nemzeti szellem életrehozott sága egész lényét betöltötte. — említette ezt több ízben is — s a Dobruzsai románság felszabadítása érdekében ő volt az első, aki a balkáni háborút megízénő koronatanácsoson a háború mellett döntött. Az 1913. évi balkáni háborúban egy hadtest élén bizonyította be hadvezéri rátermettségét, de amilyen jó hadvezérnek, olyan jó diplomátának is bizonyult, amikor a háború befejezése után saját magas személyében védelmezte meg a legyőzött Bulgária érdekeit. A történelem azonban fellelgyezte egy azóta már közismertté is vált kijelentését Ferdinánd trónörökösnek, aki a Bucaresti Akadémia 1915-ben tartott diszülésén a következő szavakat intézte az Akadémia egyik erdélyi román tagjához:

— „Nem is tudhatják, mennyit gondolunk önökre mi, akik nem beszélhetünk”.

I. Ferdinánd a trónon.

Ez a kijelentés később döntő hatással volt az 1916-os eseményekre és a világháború további sorsára is. Amikor a Mindenható 1914. szeptember 27-én magához szólította I. Károly királyt és a trónra I. Ferdinánd ült az egész világ lélegzetvisszafojtva figyelt Bucaresti felé, ahonnan a döntő szót várták. Ferdinánd király azonban borzadva tekintett a békés román állam semleges szigetéről a vérbeborult Európa felé és józanságot tanácsolt. Azonban változtak a viszonyok, I. Ferdinánd 1916 augusztusában megüzente a háborút és megindította seregeit a minden románok felszabadítására.

A király első uralkodói ténykedése.

I. Ferdinand király trónralépése után először 1914. szeptember 28-án jelent meg, mint koronás király a szenátus előtt. Vele voltak Mária királyné és Károly herceg, ifju trónörökös is és a felséges uralkodót tüntető szeretettel fogadta a román törvényhozás, mert most már mindenki Ferdinand királytól várta I. Károly által megkezdett nagy műnek: a minden románok egyesülésének befejezését. Ekkor már 25 esztendeje állott a nemzeti mozgalmak élén Ferdinand király s mert ezen idő alatt szívvel-lellekkel a román érdekekért küzdött, szavait és tanácsait megnyugvással és bizakodással fogadta az ország. A háborúba

Összehívták a nemzetgyűlést I. Mihály király uralkodói proklamálására.

Letette az esküt a hármass régenstanács.

(Az *Aradi Közlöny* *bucuresti-i tudósítójának távirati jelentése.*) A kormány tagjai a bekövetkezett tragikusan szomorú esemény következtében ma reggel nyolc órakor minisztertanácsra gyűltek össze, hogy megtegyék az alkotmány által előirt diszpozíciókat a kamarának és a szenátusnak nemzetgyűlésként való összehívására. A minisztertanács egyben megszövegezte a proklamációját az országhoz, amelyben az ország népeivel tudatja a trónváltást és egyben rendre, fegyelemre, békés munkára s csöndes, mélyesleges gyászra hívja fel a népeket. Elhatározta a minisztertanács, hogy a nemzetgyűlést már ma délutánra összehívja s ezen Bratianu minisztereinöki bejelenti az uralkodó elhunytát s ennek részvételjes tudomásulvétele után, nyomban kiveszik az esküt Románia új uralkodójának, I. Mihály király nevében a régenesség tagjaitól. Az alkotmánytörvény szerint ugyanis az új király nagykorúsításáig egy régenstanács gyakorolja az uralkodói hatalmat. E régenstanács három tagból áll: *Miklós herceg, Buzdugan semmitőszéki elnök és Cristea Miron patriarcha* a régenesség tagjai, kik hármam együttesen gyakorolják Mihály király nevében a királyi hatalmat mindaddig, míg az uralkodó eléri nagykorúságát.

Mihály király Bucarestben

Ma délután három órakor a különvonat Mihály királylyal Sinaiából megérkezett a cotroceni-i állomáshoz. A király kíséretében

való bekapcsolódása azonban már elintézt tény volt az entente-hatalmak részéről és Románia érdekében csak halogatni tudta annak kitérését Ferdinand király, aki csak 1916. augusztus 17-én látta elérkezettnek az időt a hadüzenetre.

I. Ferdinánd a háború viharában.

A háború kitérése után nehéz napok virradtak az uralkodóra. A várt segítség késett, az ellenség pedig megnövekedett seregekkel védte ki a támadásokat. Ferdinand király azonban mindig ébren volt, személyes megjelenésével biztatta kitartásra katonáit, akikkel együtt érzett, együtt szenvedett a megpróbáltatások nehéz napjaiban. Hogy Románia győzött, azt első sorban a királynak, az akkori napokban tanusított erős jelleme és szilárd meggyőződése segítette elő. I. Ferdinand a háborúba induló katonákhoz intézett beszédében kijelentette, hogy nem hagyja el őket s ha kell a saját életét is feláldozza a Hazáért és szabadságért. Ez a kijelentés a legnagyobb lelkesedéssel töltötte el a hadsereget, amely végül is mint győző került ki a háborúból.

A király az újjáépítés munkájában.

A háború után pedig az újjáépítés hatalmas munkája várt az uralkodóra. Szinte emberfeletti feladat volt, de I. Ferdinand rátermettsége legyőzte az akadályokat s amikor egy-egy napra elültek az ezekkel járó gondjai, az általános emberi problémákhoz nyúlt hozzá és öseihez, elődeihez híven iskolákat, kulturaházakat, templomokat építtetett és alapítványokat tett a kultúra istápolására és a román nemzeti szellem kiépítésének elősegítésére. A király a béke nagy munkája közepette meglátogatta a csatolt területeket és körutjában — mint azt lapunk más helyén meg is írjuk — Aradra is eljött. A király rokonszenves lényé a kisebbségeket egy csapásra megnyerte. Erdélyi körútján mondta a király a bölcs szavakat: *jól kell bánni a kisebbségekkel*. En is kisebbségi származású vagyok — mondta egy kisebbségi delegációnak — de jó román vagyok és jól meggy dolgozom. Ugyenek önök is jó románok és jól fog menni dolguk. És a kisebbségek a királyban látták mindenkor a legfőbb fórumot és hozzája fordultak mindig, ha valami igazságtalanság érte őket.

Ferdinand király uralkodása Románia történelmében kiváltságos helyet fog elfoglalni. Bölcs és a szó legnemesebb értelmében vett alkotmányos uralkodó volt, akinek nevéhez Nagyrománia műve fűződik.

voltak Elena hercegnő, Miklós királyi herceg és a kormány tagjai. A cotroceni-i állomáshoz a király a régenstanács tagjaival együtt a kamarába vonult.

Az új király a nemzetgyűlésen.

Ma délután 4 óra 10 perckor, a törvényhozó testületek együttes ülést tartottak és kivették az esküt a régenesség tagjaitól. Az eskü letétele alkalmával megjelent az ülésteremben a tábornoki kar is és Pymen metropolita, aki az e célból biborral diszített emelvényen foglalt helyet. Bratianu Ionel az ellenzék sorai között ült le és hosszabb ideig beszélgetett Maniuval. Az ellenzék egyébként teljes számban volt jelen, ugyszintén a kisebbségi pártok is és az összes vallásfelekezeti képviselői is résztvettek a nemzetgyűlés történelmi ülésén. Nicolaescu szenátusi elnök nyitja meg a nemzetgyűlést. Mellette az elnöki emelvényen Saveanu kamarai elnök foglal helyet. Brasescu Voinescu, a kamara háznagya jelenti, hogy Öfelsége I. Mihály király a terembe lép. Néhány másodperc múlva az új király megjelenik édesanyjának, Elena hercegnőnek kíséretében. A nemzetgyűlés tagjai felállva éljenzik és hosszabb ovációban részesítik az ifju uralkodót. Elena hercegnő mély gyászban van, arcát sűrű fátyol fedli. A tiszta fehér ruhába öltözött király édesanyjával szemben foglal helyet.

Leteszik az esküt a régenesség tagjai.

Ezután belépnek a régenesség tagjai: *Mihály*

lds királyi herceg, Buzdugan semmitőszék elnök és Miron Cristea patriarcha. A királyi herceg tengerészti uniformist visel, mellette valamennyi kitüntetésével, Nicolaescu szenátusi elnök bejelenti, hogy a nemzetgyűlés az alkotmány értelmében összeült, hogy kivégeze az esküt a régenség tagjaitól, akik gyakorolni fogják a hatalmat Őfelsége I. Mihály király kiskorúságának tartalma alatt. (Éljenzés, hurra.)

E bejelentés után, az elnök felhívja a régenség tagjait, hogy tegyék le az esküt, az előirt formások szerint. Elsőnek Miklós királyi herceg lép elő, megcsókolja a keresztet és az evangéliumot, majd erős, biztos hangon, rendkívül megindító atmoszférában leteszi az esküt, amely a következőket tartalmazza:

Hűséget esküszöm Őfelsége I. Mihály királynak. Megesküszöm, hogy őrizni fogom az alkotmányt és a román nép törvényeit, hogy megvédjük nemzetünk jogait és területünk integritását.

Miklós királyi herceg eskütétele után, a patriarcha és a semmitőszék elnöke is elmondják ugyanezt az esküformát, majd mindhárman aláírják a jegyzőkönyvet.

Megáldják az új királyt.

Nicolaescu elnök: Szenátor urak, képviselő urak! Éljen Őfelsége I. Mihály, Románia királya! (a kamara minden oldalról hatalmas, zűnül nem akaró taps fogadja az elnöki enunciaciót.)

Az ováció elültével, Pymen metropolita átadja a keresztet Mihály királynak, aki azt megcsókolja, mire a metropolita megáldja az uralkodót. Ezután Elena hercegnő kezénél fogva az emelvényhez vezeti a királyt, aki meghatott hangon üdvözölte a jelenlevőket. Majd ismét felhangzik a szűnni nem akaró éljenzés és lelkes ováció, amellyel véget is ért a nemzetgyűlés történelmi nevezetességű ülése. A nemzetgyűlés ülése után, az összes jelenlevők, a patriarchatus székesegyházába mentek át, ahol ünnepélyes istentisztelet volt.

Kormányproklamáció az ország népéhez.

Az új királynak a trónralépéséről. Illetve a régenség megalakulásáról a mai minisztertanács nyomban proklamációt adott ki, amelyet táviratban küldöttek meg az ország valamennyi prefektusának, azzal a határozott utasítással, hogy az ország népéhez intézett kiáltványt még a mai nap folyamán nyomassák s plakátrozzák ki az összes városokban és falvakban. A kormány, illetve a minisztertanács proklamációja így hangzik:

Románok! Egyesült Románia első királya elhunyt. Egy kegyetlen betegség vitte el idő előtt a legglóriásabb uralkodót, aki alatt valóságos váltak nemzetünk évszázados álmai.

Amikor Ferdinand király a trónra lépett, ünnepélyes fogadalmat tett a nemzet képviselői előtt, hogy jó román lesz. Őfelsége minden cselekedetével bizonyította ezt, beváltotta fogadalmát és ma vigasztalhatatlanul sirunk annak a halála felett, aki a legnagyobb és a legjobb volt minden románok között.

Hosszu évszázadok múltán sem felejteti el a románság, hogy nem volt áldozat, amit Ferdinand király meg nem hozott volna az ország boldogítása érdekében. Rendíthetetlen hittel és akarattal kormányzott a háboru idején, megértő és jószívű, belátó és igazságos volt a békében. I. Ferdinand király mindenkorra a nemzeti egyesülés és a nemzeti reformok nagy királya marad, aki az országnak igazságot, erőt és nyugalmat adott. Nem lehetünk kitartóbb hívei a nagy Gondolatnak, aminek Őfelsége egész életét áldozta, minthogy mindannyian összefogva az ország nyugalma és békéje érdekében, tántoríthatatlanságunk bizonyításával fogjuk körül Trónt és az Alkotmányt, valamint az ország törvényeit tiszteletben tartjuk.

Vegyük körül szeretettel és az ország jövőjébe vetett szilárd bizalommal I. Mihály királyt és bocsássuk rendelkezésére összes erőnket a ma olyan súlyosan megpróbált Románia fényes jövőjének biztosítására.

Az aradi helyőrség hűségsküt tett az új királyra.

Ma délután öt órakor az aradi várban az aradi helyőrség összes csapatai Románia új uralkodójára, Mihály királyra letették a hűségsküt. Az ünnepélyes aktusnál jelen volt Georgescu János Aradvármegye prefektusa, aki a kormányt képviselő és a király képviselőjében a csapatok parancsnokai jelentek meg. Az eskütétel felekezetek szerint történt. A csapatok a tábori lelkészek kezébe tették le az esküt. Az ünnepélyes aktus után a csapatok elvonultak a csapatparancsnokok és Georgescu János prefektus előtt, majd kaszárnyáikba tértek.

H I R E K.

Az igazi király.

Carmen Sylva megírta, hogy valójában milyennek kell lennie a szó nemes értelmében az igazi uralkodónak.

Meghalt a király... Ahogy a népei s ennek nyomán a történelem nevezték: a jó Ferdinánd. Hogy milyen uralkodó volt, arra a legjobb jellemzőképpen Románia első királynéjának, Carmen Sylvának szavait idézhetjük, aki szinte látnoki tehetséggel határozta meg, milyennek kell lennie egy igazi királynak. A néhai költő-királyasszony szavai pedig szóról-szóra ráillenek a most elhunyt nemes és nagy uralkodóra. Carmen Sylva egyik nagy érdeklődéssel fogadott könyvéből idézzük az alábbi királyi szavakat:

— Nincs zenekar karmester nélkül, gyáros gazda nélkül, műhely mester nélkül, hajó kapitány nélkül, hadsereg hadur nélkül, ünnep rendező nélkül, mindig kell valaki, aki vezet, akit a többiek követni készek, mint mondják: a rend miatt, a valóságban azonban mindig azért, mert az tud legjobbat. Azt kívánják, hogy az illető szellemileg fölöttük álljon, nekik imponáljon, sőt éreztetni tudja, hogy akaratának érvényesítésére van benne erő és képesség. Ha Napoleon nem lett volna az a zseni, aki volt, sohasem lett volna képes megszámlálhatatlan tömegű embert győzelemre, halálba, sőt vereségre vezetni. Az emberek minden módon megkísérelték, hogy biztosítsák maguk számára a legjobbat. Megpróbálták azt is, hogy a királyi főket szentnek tekintsék, de midőn ők maguk nem tartották azt szentnek, nem segíthetett a külső aktus, mert így az csak üres szimbólum maradt. Mózes, Nagy Károly, Harun al Rashid, Napoleon csak egyszer jutottak egy-egy néphez, de fényüket az egész emberiségre árasztották és szellemük rendkívüli erejével megváltoztatták a dolgok fejlődését. De a népek sem tudnak elviselni magukon a lángész örökös bilincseit, ilyenkor csak türelmes kezekre van szükségük, amelyek tovább vezetik őket, míg ismét elérkezik a nagy fellendülésnek kora. Julius Caesar is csak addig élhetett, amíg a civilizáció megtestesítője volt. Nem lehet ismerni azt a népet, amelynek nyelvén nem értünk. Ezért fontos, hogy a király sok nyelvet beszéljen és ismerje azt a népet, amely őt körülveszi. Hiszen az ő dolga a szomszédokkal fentartani a jó viszonyt. Ez egyike a királyok nagy feladatainak s ha ők maguk közt testvérek hívják egymást, ennek mély jelentősége van. A népekre nézve ez a békét jelenti.

A királyi hivatás egyre fáradtságosabb lesz. A haladó idővel és a változott viszonyokkal semmi esetre sem lett könnyebb. Egész napon át iratokat kell olvasni, megítélni és aláírni, bármily nehezére essék is. Törvényeket, paragrafusok százait kell olvasni, mellette a tollvonást megteszi rajtuk. S ha egyénisége természetből fogva félnék, magánykereső és emberkerülő, mégis minduntalan meg kell jelennie, beszédeket mondania, ha nem is szónok s emberek ezreit kell fogadnia, kik nagyobbára lehetetlen dolgok teljesítését várják tőle.

Vas kötelességérzet, munkaerő és türelem, mely nem csökken és nem változik sem

a betegágyban, sem szerencsétlenségben, sem a halálban: ez a király. Olyan a király, mint az orvos, sőt mint maga a jó Isten. Csak a szomorúság órájában jut az emberek eszébe. Ezért van tele gyásszal az élete. A szíve kifárad abban a sok részvétben, amit másoknak nyújt és az tudat, hogy ő az utolsó instancia, akit fölkeresnek, amikor mindenki más tévedett, már eleve aggodalommal tölti el a királyt, ha olyan kérelmet intéznek hozzá, amit nem szabad teljesítenie.

Szükség van a királyokra! Mindig újra és újra rájönnek erre s maguk a köztársasági elnökök is mindinkább azokká válnak épen, mert szükség van felelős vezetőkre. A királyi hivatás minden körülmények között nehéz, mert a királynak nincsen pihenése soha. Nem távozhatik, amikor kedve tartja, mint a miniszterrel, hogy aztán friss erőben térhessen vissza. Mindig a csatatűzben kell lennie és csatatűzben kell meghalnia. S ha megtette ezt, akkor munkás, fáradtságos, gazdag életet élt és csak a halála órájában sóhajthat föl végre szabadon.

— A francia kormány egyéves fennállása. Párisból jelentik: A Poincaré-kormány július 23-ikán ünnepli egyéves fennállását.

— Megszűnt a kereskedelmi egyezmény Románia és Törökország között. Angorából jelentik: A minisztertanács ma elhatározta, hogy hatálytalanítja a lausannei szerződéssel kapcsolatban kereskedelmi egyezmény ama rendelkezéseit, amelyek Romániára vonatkoznak. Románia a lefektetett harmincnapos határidő alatt nem tett semmiféle lépést egy új kereskedelmi egyezmény megkötésére. A hatálytalanítástól számított hat hónapon túl a maximális vámtarifát alkalmazzák a Romániából behozott árukra.

— Házhely-osztás Arad megyében. A ház helyek osztását folytatja az agrárbirozság. Holnap délelőtt Buteniben, Chisineuban és több más arad megyei községben száll ki Orezeanu Romul törvényszéki bírósági és megteszi az intézkedéseket a kisajátításokra és a ház helyek kiosztására.

— A hatósági árusítások szigorú eltöltése. A prefektura ma kapta meg azt a rendeletet a belügyminiszteriumtól, hogy a legerélyesebben tiltsa el a megyei hatóságokat az alkalmi lapok, folyóiratok, sorsjegyek, vagy egyéb jegyek hatósági árusításától, vagy árusításának elősegítésétől. A rendelet nyomán a prefektus szigorú utasítást adott erre vonatkozólag a megyei hatóságoknak.

— Egy aradi kerítő nő meggyilkolt egy tizenhétéves leányt. Oradeáról (Nagyváradról) jelentik: Sinkovits Zsófia 30 esztendő aradi illetőségű nő kiöregedett mesterségéből, kerítőnővé lett és fiatal leányokat dobott a prostitúció piacára. A leányokat Aradról és Temesvárról hozta Nagyváradra, hogy itt kundsajtjalnak feltalálja. Legutóbb egy jó családból való 17 esztendő leányt csábított magával, akinek sok pénzt, nagyszerű ruhákat és korlátlan szabadságot ígért. A leány vele jött Váradra. Itt azután kényszerítette, hogy különböző férfiaknak odaadja magát. De az ezért kapott pénzt mindig a kerítőnő tette el magának. Már csaknem minden szállodában ismerték őket Váradon. Néhány nappal ezelőtt a leány állapotos lett. A kerítőnő megijedt, hogy a gyermekszülés rontani fogja az üzletét és tilos műtétet hajtott végre a leányon. A műtét azonban nem sikerült, mert a méh átfuródott és a leány vérmérgezési tünetek között szombaton meghalt a közokórházban. A leány édesanyjának feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást, amely megállapította Sinkovits Zsófia bűnösségét. A kerítőnőt tegnap letartóztatták s kihallgatása után átküldték az ügyészségre. A nyomozás tovább folyik és valószínűleg több letartóztatás lesz ez ügyből kifolyólag.

— Papok lelki gyakorlatai. Mária Terézia megkezdődnek meg a papok az évi lelki gyakorlatai, melyeket Péter Trefán Leonard tart. A lelkigyakorlatokon huszonöt lelkész vesz részt.

AZ Erzsébet mozgósínházban az előadások az országos gyász miatt további intézkedésig szünetelnek

— Általános sztrájk készül Magyarországon. Budapestről jelentik: Az ország 7000 famunkása sztrájk előtt áll, miután a munkaadók nem teljesítik örábérük 20 filléres javítására irányuló követelésüket. A sztrájk csütörtökön reggel kezdődött a gyári faiparban, ahol 240 munkás lépett sztrájkba. Ma reggel több budapesti gyár munkása is sztrájkba lépett.

— Vasúti karambol Északolaszországban. Innsbruckból jelentik, hogy Gries—Brenner vonalon, Gries állomás kijárójánál tegnap a Brenner felé haladó személyvonat összeütközött egy tehervonattal. Hat utas és 4 tisztviselő megsebesült. A karambolt vizsgálatlanság idézte el.

— Petőfi-szobor Kiskőrösön. Kiskőrösről jelentik: Julius 31-én, Petőfi halálának évfordulóján lepezik le most készült szobrát. Az ünnepségen a kormány és a kulturregysületek képviselik magukat.

— Elhalasztották a legújabb Oceánrepülést. Londonból jelentik: Courtney pilóta csütörtök reggelre halasztotta el indulását az Oceán átrepülésére, miután gépének rádiókészüléke nem működött kifogástalanul.

— Byrd készül az Északsarkra. Newyorkból jelentik: Byrd kapitány, az Oceán nagynevű átrepülője kijelentette, hogy északsarki útján egy nagyobb és egy kisebb repülőgépet fog használni. A vállalkozásban egy meteorológus és tíz tudós vesz részt és úgy tervezik, hogy három évig maradnak az Antarktiszon. Az első években támpontokat létesítenek.

— Megismétlődik a messinai földrengés. Messinából jelentik: Az elmúlt éjszaka Tripiben erős földrengéseket éreztek, amelyek több-izben megismétlődtek. A lakosság a szabadba menekült és ott töltötte az éjszakát.

— A magyar kultuszminiszter Siegescu letartóztatásáról. Budapestről jelentik: Nagy feltűnést keltett Siegescu egyetemi tanárnak a kínikai panamák ügyében történt letartóztatása. A vádanascs holnap, legkésőbb holnapután dönt Siegescu felfolyamodása ügyében. A letartóztatás ügyében ma Klébelsberg kultuszminiszter is nyilatkozott és kijelentette, hogy csak utólag értesült a letartóztatásról. Ami a fegyelmi vizsgálatot illeti, azért nem rendelte el, mert az egyetemi tanács már a saját hatáskörében azonnal megindította az eljárást.

— Titokzatos hármasyilkosság Newyorkban. Newyorkból jelentik: Az egyik rendőrszem a Hudson-part közelében csomagot talált, amelyben három nő összevagdalt testét találták. Kettőnek személyazonosságát már megállapították. A nyomozás folyik a véres gyilkosság ügyében.

— Elmarad az aradi iparosotthon felavatása. Az Aradi Iparos Otthon elnöksége közli a következőket: Az országos gyász következtében a 23-ára, szombat estére tervezett ünnepélyes megnyitás bizonytalan időre elmarad. Ennek dacára az Otthon helyiségei szombaton este 7 órától kezdve a tisztelt tagok rendelkezésére állanak. A már megváltott bankettjegyek természetesen érvényben maradnak.

— Elkészült a Tarka Könyv. Lits Antal szerkesztő írása a „Tarka Könyv” elkészült, s az a közeli napokban már meg is jelenik. Az előszót Krudý Gyula, a bevezető sorokat pedig Losonczy Zoltán írta. A könyv igazán szép kiállítás a Reisman nyomdát dicséri.

SPORT

○ Az aradi Hellas sikere Clujon. Az aradi Hellas versenyzői: dr. Luppú, Dörner és Fülöppné, az elmúlt napokban Clujon vendégszerepeltek, ahol klubversenyek keretében mérköztek meg a KAC, Universitatea és az oradeai NAC versenyzőivel. Mindhárom esetben az aradiak beigazolták fényes tehetségüket és kijátszva teljes formájukat, mindhárom esetben győztek.

Eltemették a bécsi forradalom áldozatait.

A bécsi munkásvezérek még mindig bosszuért lihegnek.
Hét millió schilling kárt okozott a forradalom.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Az osztrák fővárosban immáron teljesen helyreállott a rend, amit misem bizonyít jobban, mint hogy a forradalom áldozatainak temetése, amelyet ma délután tartottak meg és amelynél attól tartottak, hogy zavargásokra ad okot, a legteljesebb rendben folyt le. Seipel helyzete lényegesen megerősödött és ugyanennyivel csökkent a szociálisták tekintélye, mert behízyosodott róluk, hogy nem urai a tömegnek.

Növekszik a halottak száma.

Mára azután véglegesen megállapították a halottak számát, amely a hivatalos jelentés szerint 102-öt tesz ki. A halottak a bonctani intézet hullatermében feküdtek egymás mellett és a hozzátartozók szivettépő jelenetek közepette ismerték fel egymásután a véres forradalom áldozatait. Az áldozatok között nők, férfiak, fiatalok, öregek, civilek és rendőrök vannak és számuk azért növekedett ilyen nagyra, mert a súlyos sebesültek közül sokan meghaltak a kórházban.

Eltemették az áldozatokat.

Nyugodt, izgalomtól teljesen mentes város várta a ma délutáni két órát, amikor az áldozatok temetése megtörtént. A temetés ideje alatt csupán annyi volt a demonstráció a munkásság részéről, hogy negyedóraig szünetelt a munka. A temető előtt hatalmas, százméter hosszú, egy méter magas és két méter széles katafalkot állítottak fel, a melyet fekete posztóval vontak be. A katafalkok előtt állott a hatvan civil koporsója égő fáklyák tömege között. A temetőhöz vezető utakat a rendőrség már a kora reggeli órákban elzárta és erős rendőri kordon vigyázott arra, hogy semmire se jussanak. A gyászünnepségen először Seitz dr., Bécs polgármestere tartott a város nevében gyászbeszédet, majd utána Ellenbogen a szociáldemokratapárt és Bernstein a német szociálisták nevében tartott emlékbeszédet. A beszédek után a köztársasági védőrség tagjai a vállukra vették a koporsókat és a Centralfriedhofba vitték. Semmiféle rendzavarás nem történt, a temető felé vezető útvonalon az összes házakon gyászlobogó volt és Bécs némán, méltóságteljesen adta meg az utolsó kegyeletet a véres forradalom áldozatainak. A temetés alatt azonban számos megrendítő jelenet játszódott le, amikor a hozzátartozók siratták el-esett rokonaikat. A forradalom rendőráldozatait csütörtökön délután temetik.

Bécs munkásvezérei bosszuért lihegnek.

Az esti jelentések szerint ma 120 könynyebben sebesült elhagyta a kórházat. A súlyosan sebesültek közül azonban ma délután újabb 12-en haltak meg. A munkások lapjai azonban még mindig nem nyugodnak, hanem cikkeikkel élesen kikelnek a rend védői ellen. Az Arbeiterzeitung „A halottak végrendelete” cím alatt vezércikket írt, amelyben kijelenti, hogy nincsen megbocsátás, csupán szenvedélyes harc a polgári és kapitalista reakció ellen, amelynek uralma alatt úgy lövik le a munkásokat, mint az állatokat. A Rote Fahne azt írja: nincsen még vége a harcnak, látjuk még egymást. A lapok izgatása azonban hatástalan marad a tömegre, amely megcsömörlött a sok vértől.

Magyar bolsevik tüntetés Moszkvában.

A moszkvai jelentések szerint az operában vasárnap nagy tüntetést rendeztek a bécsi felkelők mellett. A harmadik internacionálé osztrák és magyar tagjai Kun Béla vezetésével teljes számban megjelentek. A felszólaló szónokok azt fejtegették, hogy minden figyelmet Bécsnek kell szentelni, mert a bécsi események mutatják, hogy Európa mai helyzete lehetővé teszi az aktív kommunista politikát. A gyűlés után hatalmas tüntető menet vonult végig a városon. Hasonló tüntetések folytak Péterváron és Karkowban.

A külföld fél Ausztria csatlakozásától.

A külföldi lapok még mindig erősen foglal-

koznak a bécsi zavargások ügyével. A lapok egyhanguan követelik, hogy az antant akadályozza meg a zavargások céljának elérését, amely nem más, mint Ausztriának Németországhoz való csatlakozása. Pertinax, az Echo de Paris-ban a nacionalisták álláspontját képviseli és élesen követeli, hogy a kisantant, Olaszország és Franciaország haladéktalanul nyilatkozzanak hivatalosan, hogy semmiesetre sem tűrik a csatlakozást.

Német író a bécsi véres napokról.

Egy berlini ismert nevű német író, aki a véres forrongás napjait Bécsben töltötte, megkapó képet fest a császárváros kritikus péntekéről. Miniatűrjei többet mondanak minden szenzáció tudósításnál és kiderül belőlük az is, hogy Bécs csak kitűnő rendőrségének köszönhető, hogy a forradalom szennyes hullámaival ily gyorsan vissza lehetett terelni medrükbe.

Forradalom lett a tüntetésből — írja a berlini író — és hogy Bécs megmenekült a kifosztástól, az főképen annak a rendőrtisztnek köszönhető, aki pénteken 2 és 3 óra között a Ringet át a Bellaria felé vezette csapatát és mikor a börtönből tömeg elé ért, ijesztő sortűzeket adott le, majd mikor a csöcselék nem tágitott, éles töltéssel lövetett. Ez aztán jobb belátásra és eszeveszett futásra kényszerítette a handabandázókat. Sokszor csodáltam meg a bécsi rendőrség mintaszerű türelmét és higgadságát és ugyanezt tapasztaltam pénteken és szombaton is — írja. A Ringen futó és ordító tömeg vonul. Előtte néhány tuca szociáldemokrata, u. n. rendfentartó, vállsziyon lógó botokkal. A sarkon 10—15 rendőráll mozdulatlanul, mögöttük lovasok. Egyszerre képtelen ordítás harsan fel:

— Egy horogkeresztes! Lótti Üssétek agyont! Akasszátok fel!

A tömeg közepéből egy fiatalember válik ki. Öklökkel sújtanak arcába. Felszakítja ruháit és úgy jelzi, hogy fegyvertelen. Tovább ütik. A rendfentartók védelmükbe veszik. Az elvtársak öklükkel ekkor őket sújtják. Végre elvonszolják a parlamentig. Egy asszony egyedül fut veie odáig és rikoltozva veri. A rendőrség részvétlenül áll. Szinte érthetetlen.

— A Schober-kutyák készek — magyarazzák kérdésemre. — Löttek és lefegyverezték őket. Most már csak Schutzbund (munkásorség) van.

Az égő igazságügyi palota előtt vad csorda dühöng. Csak úgy verik az embereket félholtra.

— Miért nem avatkozik be a tüzoltóság? — kérdezem egy kékinges fiatal munkástól.

— Nem engedik — feleli. Mit gondolt? Hisz az árulás volna az elvtársak ellen.

Megint kihoznak valakit a palotából és félholtra verik.

— Egjenek bent a csirkefogók! — rikoltja rekedten egy izzadt legény.

Elég! Atmegyek a Bellarián és felmászom a muzeum kökerítésére. Mellettem van a kékinges szervezett, akivel az előbb beszéltem. Cigaretát sodor és tüzet kér. Én a polgár és ő, a szocialista békésen nézzük a borzalmas panorámát.

— Hát maga miért nincs a tulsó oldalon — kérdezem.

— A mieink közül nincs senki ott — feleli — én nem vagyok gyujtogató.

A bécsi rendőrség dicsérete.

Rémes bögés hallatszik. Rendőrök rajvonalban szorítják a tömeget. A tiszt kardja villan és utána sortűz. Halott csend egy percre. Kisül, hogy csak ijesztés volt. Most annál éktelenebbül harsan fel a tömeg bömbölése. A tiszt kardja megint villan. Komoly sortűz.

— Nézzen csak át — nyögi szomszédom és összekuporodva a hasát fogja.

— Kapott valamit? — kérdezem részvételt.

— Görcsöt kaptam az ijedtségtől. Nézz már viszik a halottakat.

A tömeg dühe páni félelemmé, bosszuvágyá pedig gyávasággá változott át.

Esee 10-kor a promenádokon ezer meg ezer ember tolong. Autók, párocskák motorbiciklin. A rendőrök halkán, fáradhatatlanul mondják:

— Kérem szépen, tessék tovább menni. Kérem, ne tessék állva maradni.

Már minden el van felejtve. A hatalmas kötelességtudás, a kulturáltság és az udvariasság győzedelmekedett:

— Kérem szépen: tessék tovább menni.

A bécsi rendőrség a legtűrelmesebb és a legmegbízhatóbb az egész világon.

Az igazságügyi palota sorsa.

A császárvárost a véres napok múlása után még mindig az érdekli, mi lesz az igazságügyi palotával. Tartani lehet tőle, hogy az épület egészen bedől és ezért a környező uccákat kizárták a forgalomból. A svönyörű palotát, amely vagy 50 évvel ezelőtt épült Wilemenns építész tervei szerint, most újra fel akarja építeni az állam. A költségek 5—6 millió schillingre fognak rugni. A bécsi lapok egyébként meglepődéssel állapítják meg, hogy a posta- és vasútforgalom teljesen helyreállt és az üzemekben mindenütt megindult

Arad magyarsága Jakabffy Elemér képviselőjeért.

Barabás Béla dr. levelet írt Bethlen György grófnak. — A város és megye magyarsága ragaszkodik Jakabffy Elemér személyéhez.

(Arad, július 20.) A romániai kisebbségek politikai életének előterébe mostanában egy személyi természetű ügy került, amelynek megoldása elé nagy érdeklődéssel tekintenek úgy a magyar, mint a német kisebbség részéről. Bennünket aradiakat főként közeli érint ez a kérdés, mert hiszen az aradmegyei kisebbségi mandátum viselőjének személyéről van szó, arról, hogy a megválasztott dr. Jakabffy Elemér lesz-e a képviselő, vagy pedig a választási megegyezés alapján lemondva, az utána következő német jelölt, Hans Beller képviselje az aradmegyei kisebbséget a kamarában. Ebben az ügyben — mint azt jeleztük — tárgyalások indultak meg a magyar és német párt között avégből, hogy a választás előtti megállapodás ellenére is dr. Jakabffy Elemér maradjon Aradmegye kisebbségi képviselője.

Dr. Barabás Béla, a Magyar Párt aradmegyei tagozatának elnöke ma ebben az ügyben hosszabb levelet írt gróf Bethlen György országos elnöknek, akít arra kér, hogy a pártközpont kövessen el minden lehetőt arra nézve, hogy az aradmegyei kisebbség manda-

a rendes munka. A forradalom több mint nyolcvan halottja közül eddig 48-at agnosztáltak. Van köztük egy magyarországi kommunista is, In-gusz Rezső volt újságíró is, aki Kun Béla idejében szerepet játszott Pesten, majd Jugoszláviában a Proletár című lapnál dolgozott.

Hét millió schilling kárt okozott a bécsi forrongás.

Bécs képe ma már egészen normális, csupán a karabélyokkal felfegyverzett rendőrszettek emlékeztetnek a véres napokra. Hír szerint a kormány elhatározta az összes fegyveres polgári alakulatok feloszlását. Az addigi becslések szerint a forrongás 7 millió schilling kárt okozott. Legnagyobb rombolás a vasutakra esik, amelyek 5 millió kárral szerepelnek a kimutatásban. Ma különben a német, francia, olasz és lengyel követ szerencsekívánatait fejezte ki Seipelnek, a forrongás sikeres elfojtása alkalmából.

táriusa dr. Jakabffy Elemér legyen. Elmondja dr. Barabás levelében, hogy Jakabffy már július 13-án arra kérte, hívja össze az intézőbizottságot, hogy azzal közölhesse a lemondást. Ő ezt akkor időelőttinek tartotta, mivel a mandátumok még nem voltak igazolva, most azonban aktuális a dolog és ép ezért a romániai kisebbség minden igaz és hűséges tagjának csak az lehet az álláspontja, hogy dr. Jakabffy maradjon meg képviselőnek, mert az ő nagy tudására és kiváltságos kvalitásaira szükség van nemcsak itt bent az országban, hanem számot tartanak rá az összes európai kisebbségek is.

Dr. Barabás levele további részében annak a véleményének ad kifejezést, hogy a németek is belátják majd azt, hogy egy ilyen értékét nem szabad elveszíteni csak azért, hogy az 6 mandátumuk száma eggyel szaporodjék. Kifejti, hogy akik a Jakabffyra vonatkozó megegyezést megkötötték, azt szét is bonthatják és végül arra kéri Bethlent az aradi és aradmegyei magyarság nevében, hogy amennyiben csak mód van rá, oldják meg a kérdést úgy, hogy dr. Jakabffy Elemér maradjon Aradmegye kisebbségi képviselője.

22.30. Táncczene. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.15. Cigányzene. 20. Hangverseny. 21.45. Cigányzene.

Művészet.

* Farkas Lili sikere Clujon. Farkas Lili, az aradi komoly tehetségű urilány, aki az aradi színpadon már három darab főszerepeinek eljátszásában nagy sikereket ért el, sőt Timisoarán is szép sikerrel vendégszerepelt, tegnap a cluji színpadon lépett fel, ahol a Szibill címszerepében aratott tüneményes meleg sikert. A zsúfolt ház közönsége mindvégig forró lelkesedéssel, szünni remakaró tapsokkal honorálta a fiatal művésznő fellépését, aki ezuttal is kiforrottan művészi adottságokkal. Egyes felvonások után, vége-hossza nem volt a kihívásoknak és a jelenetek után az ujjazásoknak. A cluji közönség — egyöntetű vélemény szerint — Farkas Liliben nagytehetségű, rendkívül értékes

— Eszperantó-kongresszus Brasovban. Augusztus hó 13—17-ig tartják meg az eszperantisták 7-ik országos kongresszusukat Brasovban (Brassóban). Gavanescu tábornok elnöke alatt s több külföldi, japán, angol, stb. eszperantista delegátus részvételével. A kongresszus után az eszperantisták Sinaiába randulnak ki, ahol megtekintik a királyi kastélyt is, majd az azuga-i sörgyárat s a busteni papírgyárat. A CFR. 77.555, S. S.—34.621, C—2793., C 2—927. számú rendeletével 50 százalékos vasúti kedvezményt engedélyezett a brasovi (brassói) eszperantó-kongresszus résztvevőinek az oda- és visszafelé való utazásnál. A kedvezményre jogosító igazolványokat a kongresszus előkészítő bizottsága „Organiza Komitato de la Esperanto-Kongreso, Brasov” küldi szét mindazoknak, akik előre bejelentik a kongresszuson való részvételüket.

Gyógyítható a rák.

Megtalálják a legrettenetesebb betegség elleni szerumát.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.)

A brit birodalom rák elleni küzdő egyesülete most adta ki évi jelentését az eddig elért eredményekről, amiből azt a reményt lehet meríteni, hogy a kutatók rövidesen megtalálják a rák elleni szerumát. Világszerte az a meggyőződés vett erőt az embereken, hogy az orvosi tudomány, tehetetlen e betegséggel szemben, úgy, hogy valóságos rák-rettegés van az embereken. A gyógyulásba vetett remény hiánya pedig erősen súlyosítja minden esetben a betegséget. A világ legkitünőbb rákkutatói felelősségük teljes tudatában kijelentik, hogy rövidesen sikerül megoldani a rákproblémát és biztos gyógyszert találnak a kór ellen.

A jelentés alá is támasztja ezeket a reményeket, mert már egy egész sor olyan eredményre mutat rá, amely valószínűvé teszi, hogy igen rövid időn belül védőoltásokkal lehet majd védekezni a rák ellen. Megállapítást nyert, hogy sok alacsonyabb rendű állat immunis a rák bizonyos jeleiségeivel szemben, sőt angol tudósoknak sikerült olyan szerumot is előállítaniok, amely patkányok vérebe fecskendezve, visszafejlesztette a rákos daganatokat. Az így gyógyított patkányok nem kapták meg még egyszer a betegséget. Megállapították azt is, hogy egyes patkányok szervezete magától ellentáll a ráknak. Ebből az következik, hogy a biokémiai kutatások szintén elő tudják majd állítani azokat a védőanyagokat, amelyek majd megvédik az embert a rák ellen.

Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy az ön egyike amaz anyagoknak, amely támogatja az emberi szervezetet a rák elleni harcában és különböző preparátumokkal már is meglepő eredményeket ért el. A másik törekvés az, hogy vérvizsgálat utján állapítsák meg, vajjon élnek-e a szervezetben rákos sejtek. Itt is rövidesen biztos eredmény várható. Megállapítja végül a jelentés, hogy a múlt évben oly hatalmas lépésekkel haladtak előre az angol orvosok a rák ellen folytatott küzdelemben, amire még nem volt példa.

Közgazdaság.

Zürichben 3.05 a lej.

Helyi valutaárak. (Július hó 20.)
Kifizetések: Berlin 41.35, Amsterdam 69.80, Newyork 173.75, London 845, Páris 6.82, Milánó 9.52, Prága 5.16, Budapest 30.35, Zágráb 3.06.50, Bécs 24.50, Zürich 33.50. — Áru: Márka 40, dollár 173, angol font 820, francia frank 6.80, olasz lira 9.20, cseh korona 5, pengő 30, dinár 3, osztrák schilling 24.50, svájci frank 33. — Pénz: Márka 39, dollár 172, angol font 800, francia frank 6.60, olasz lira 9, cseh korona 4.90, pengő 29.50, dinár 2.90, osztrák schilling 24, svájci frank 32. — Irányzat: erősen szilárd.

Zürichi tőzsdényítés. (Július hó 20.)
Berlin 123.55, Amsterdam 208.10, Newyork 519.50, London 2522, Páris 20.34, Milánó 28.25, Prága 15.39.50, Budapest 90.55, Belgrád 9.13.50, Bucuresti 3.14, Varsó 58, Bécs 73.10.

Zürichi tőzsdezárlat. (Július hó 20.)
Berlin 123.55, Amsterdam 208.15, Newyork 519.50, London 2522, Páris 20.34, Milánó 28.25, Prága 15.40, Budapest 90.55, Belgrád 9.12.50, Bucuresti 3.05, Varsó 58, Bécs 73.10.

A bucaresti-i tőzsdén az országos gyász következtében szünnap volt.

Rádió-műsor.

Zsütörtök, július 21. Wien—Grác. 21.05. Ó-bécsi zeneest. — Pozsony. 17.45. Hangverseny. — Zágráb. 20.30. Vidám esti zene. — Boroszló. 20.15. Klasszikus bécsi operettek. — Milano. 20.45. Hangverseny. — Prága. 20.10. Tarka est. — London. 21.35. Zene. — Leipzig. 21.15. Keringők és indulók. — Frankfurt a. M. 21.15. Tarka est. — Róma. 21.10. Hangverseny. — Berlin.

28 év óta fennálló, Nagyszében főutcáján levő gyarmatárú-, bors és csemegekereskedés tőkeörös

társtulajdonost vagy vevőt keres

Érdeklődők megkereséseit „SZOLID 1895/22893” jelleg alatt Hermes r. t. Nagyszében, továbbítja

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

3 nagy szobából álló
I. emeleti uccai helyiség
Arad főterén,
azonnal kiadó.

Irodának, szalónak, orvosi rendelőnek, műhelynek, üzletnek rendkívül alkalmas. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadójában

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legolcsóbban

VARGA & ROSENFELD

Villa: Mosászi vállalatnál ARAD, Központ szálló mellett.
Csillár raktár! Telefon 808.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kiadott szavak árhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézködésekre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

FURUNCULOL a legjobb szor mindenféle kelés (Furunculosis) ellen. Kapható minden gyógyszerárban. — Hírdeltette: **EGGER** vegyészeti gyár, Cluj.

ALKALMAZÁS.

JÓLFOZÓ MINDENES azonnali belépésre kerestetik. Str. Eminescu 10., I., 8. 400

ROMÁN, magyar, német fordítások, levezetés és írásmunkák tudományosan készülnek „MINERVA” fordítási irodában (Lengyel-ház I. em.) megvehetők szemben. 2998

JÓLFOZÓ mindenestül kerestetik. Strada Eminescu 10., I. em., 8. 3789

KISEGÍTŐ SZAKÁCSNÉ azonnal beléphet Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-u.) 12. Pollák. 3790

PERFEKT könyvelő vállal órás könyvelést a délutáni órákra. Cimeket „Perfekt könyvelő” jelige alatt az Aradi Közlöny kiadójában kér. 220

LAKÁS.

KÖZPONTBAN különbejáratu, tiszta bu torozott szoba kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 3792

BERENDEZETT irodahelyiség augusztus 1-re kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 3794

BUTOROZOTT szoba férfi vagy nő részére kiadó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 3795

VÉTEL ÉS ELADÁS.

ALKALMI VÉTEL Eladó egy komplett ebédli berendezés. Ortutay-palota. I. em., aittó 3. 3725

BIEDERMAYER szalon, nagy konzul tükör, különböző asztalok, komplett szobaberendezések, szalon, sezlonterítő, függönyök, stercok, asztalterítők, ebédli szőnyegek, antik komódok, antik szék rény, íróasztalok, fotelok, könyvszekrény, tükörök, gyermekkoscsik, férfi ruhák, székek, trimó, gyermekjátékok, kis Singer gép, dísz tárgyak, stb. eladók. Szegóné, Str. Consistoriului 12. (Bathhány-u.) I. em. jobb. 1000

TENNISZÜTÖK eladók. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 3793

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérműveket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Bathhány-u.) I. em. jobb. 1000

ÜZLETEK.

40 ÉVE FENNÁLLÓ kocsma és fűszerbolt, trafik, ház, kerttel stb., vásártéri forgalomba eső uton 750.000 lejért azonnal eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 600

HUSZONÖTÉVE fennálló borbélyüzlet azonnal, lelépés nélkül kiadó. Str. Seminarului No. 1. Értekezni a háztulajdonosnál. 3796

JÓL bevezetett üzlet a főtéren áruval vagy anélkül, családi okokból eladó. Érdeklődni Rudolf Mossenál Arad. 10426

INGATLAN.

STR. BARITIU (volt Rákóczy-u.) háromszobás, jól jövedelmező magánház esetleg elfoglalható lakással, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet Aradú Ipar és Népbank. 3777

Csak hetvenkét lejbe kerül,

az ára gyorsan megtérül, ha egy ily kockába hirdet: ház, szőlő, szántóföldet.

Kisebbszerű

sarok kis magánház Str. Dr. Rațiu (volt Sarló-u.) 45. szám alatt, átadó 3 szobás lakással, 150.000 lejért eladó; 115.000 lejjel átvehető. Bővebbet: „URANUL” irodában Arad, főpostával szemben. 16161

FOKOZODÓ JÖVEDELEMMEL BIRÓ bérházak elfoglalható lakásokkal rendelkező **magánházak**

a város különböző részein kedvező fizetési feltételek mellett állandóan vannak eladásra előjegyezve az „URANUL” ingatlanforgalmi irodában, főpostával szemben. 16161

Házak, telkek

Aradon, Str. Sava Raicu 94, 96 és 96a **Gyártelep** Lipován, vasút és Maros mellett gyár és lakó épületekkel, fűtésgépekkel vagy gépek nélkül. — Egy szép **tölgyfa kapu** 150x450 cm. mérettel, továbbá szép mintázott **táblás parkettek** **olcsó árban kaphatók**

Czeiler és Szathmárynál Aradon, Str. Clontea 15. 3788

FLIT
Elpusztítja
legyeket,
szunyogokat,
poloskákat, molyokat,
svábbogarakat, hangyákat
és tojásaikat.

Sárga tubus, fekete sávós áthuzattal.

3186 Sarga tubus, fekete sávós áthuzattal.

„CHEVROLET” AUTO!

Jó állapotban olcsón eladó Aradon, a „MOTORICA”-nál Calea Banatului (volt Arztalos Sándor-u.)

LICITATIE

In sarcina debitorului tardiv, se vor vinde in biroul notarial dr. Eugen Beles Arad, Str. Brătianu Nr. 2, la 21. Iulie 1927, după masă la orele (3) trei, obiectele date in gaj și anume: un tacám de argint, o zaharniță, un cos de argint pentru pâine, 12 linguri de argint, 6 lingurite cu prețul de strigare de 20.000 L. Informațiuni se pot primi in biroul notarial mai sus arătat unde obiectele vor fi expuse in ziua licitației. Arad, in 14. Iulie 1927.

3791 Dr. Eugen Beles.

Stuhlmeister

für Schwabe und Grossenhain-Kurbelstühle, ferner für Roscher- und Hartmann-Schnellläufer sucht zum baldigen Eintritt Weberei in Neurumänien.

Genauere Offerte samt Gehaltsansprüche an **RUDOLF MOSSE** Arad unter **STUHLMEISTER** zu richten

HIRDETMEY.

Közhirre teszem, hogy a vb. Márkus István aradi órás csődöttömögében levő és a csődeltár szerint összesen 165.659 lej becsértéket képviselő áruk (különbféle órák, óraszerkezetek, rugók és 50.000 óraüveg) a csődválasztmány által ajánlati árverés utján el tognak adatni. Vételi ajánlatot lehet tenni az egész áruarktára, vagy annak bármely külön részére. Az ajánlatokat írásban a f. é. augusztus 12-ikéig irodámban kell letenni s azokat a csődválasztmány augusztus 13-ikán fogja ugyanitt nyilvánosságra előtt felbontani. A csődválasztmány fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közül egyet sem fogadjon el, vagy pedig az ajánlatok felbontása után az árverést nyomban szöbeülieg folytassa.

Az árverés alá kerülő áruk közbenjöttömög minden délután 5-6 óra között megtekinthetők.

Dr. Schannen Béla

ügyvéd, csődöttömög gondnok. Arad, Bulev. Regele Ferdinand Nr. 15.

BAD REICHENHALL
in den bayrischen Hochalpen
HOTEL LUISENBAD

Familienhaus I. Ranges.
Feinste Küche. Mässige Preise.
Volle Pension inkl. Zimmer von R. MK. 9.50 an
Telegrammadresse: LUISENBADHOTEL.

501. 20426

FIAT kocsit eladok vagy átcserelek.
Cim: Rudolf Mossenál Arad.

Fekete zászló szövetség

az Aradi Textilipar lerakatánál
BERGER és EICHNER cégnél Aradon, angro árban kapható

Az ARADI KÖZLÖNY részére hirdetések feladhatók:

- CLUJ (KOLOZSVAR):** Hermes hird. Iroda Str. Radu 4. „Lloyd Express” hird. Iroda Strada Radu 9. Et. I. Mosse Rudolf hird. Iroda Str. Reg. Maria 37. „Express”. Piața Mihai Viteazul No. 39. Et. I.
- LUGOJ (LUGOS):** Schatteles ügynökség.
- ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD):** Hegedűs hird. Iroda. Mosse Rudolf hird. Iroda Str. I. Vulcan I. Központi hird. Iroda Str. Reg. Ferdinand I.
- SIBIU (AGYSZEBEN):** „Hermes” hird. Iroda.
- PÁRIS:** Ext. Publicité 9. Rue Denis Poisson.
- PETROSENI (PETROZSÉNY):** „Radió” hird. Iroda.
- PRÁGA:** „Forum” Annoncen Expedition I. Mikulášská 28.
- SATUMARE (SZATMÁR):** „Szamos” hird. Iroda.
- ODORHEU (SZÉKELYUDVARHELY):** Könyvnyomda részv. társ.
- TRIEST:** Publicita G. Cehovin Viale XX. Settembre 65. I.
- TIMISOARA (TEMESVÁR):** A. B. C. hird. Iroda. „Bánát” hird. Iroda Piața Libertatii 3. Fehér Olga hird. Iroda Strada Miron Costin 5. Löbl könyvkereskedés Strada Alba Iulia. Mosse Rudolf hird. Iroda Strada Mercv 2. „Timis” hird. Iroda Str. V. Alexandri 10. „Papyrus” hird. Iroda Str. Eug. Savova 18. Lloyd Express hird. Iroda Rákóczi Bulev. Reg. Ferdinand 7. „Mercur” Hird. Iroda. I. Seminarinspalais.
- WIEN:** M. Duckes Nachfolg. I. Wollzeile 16. J. Danneberg I. Singerstrasse 1. Haasenstern & Vogler I. Schullerstrasse 11. E. László I. Wollzeile 14. Österreichische Anzeigen-Gesellschaft I. Brandstätte 8. J. Rafael Annoncen Expedition I. Graben 28.